

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Be-reshit

Shelomoh ben Yitshaḳ

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

71

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10050

בראשית לה לו וישלח

אונקלוס

ואשר אלה בני יעקב אשר ילדו בפדן ארם : כו ויבא יעקב אל יצחק אביו ממרא קרית הארבע הוא הברון אשר נרשם אברהם ויצחק : כח ויהיו ימני יצחק מאת שנה ושמונים שנה : כט ויגוע יצחק וימת ויאסף אל עמיו זקן ושבע ימים ויקברו אתו עשו ויעקב בניו : פ
 א ואלה תלדות עשו הוא אדום :
 ב עשו לקח את נשיו מבנות כנען את עדה בת אילון הקחי ואת אהליבמה בת ענה בת צבעון החוי : ג ואת בשמת בת ישמעאל אחות נביות : ד ותלד עדה לעשו את אליפו ובשמת ילדה את רעואל : ה ואת ליבמה ולבת ית יעוש וית יעלם וית קרח אליו בני עשו דאיתילידו ליה בארעא דכנען : ו ודבר עשו וית נשואי וית בנותיה וית בנותיה וית כל נפשית ביתיה וית גיתותיה וית כל בעיריה וית כל קניניה די קנא בארעא דכנען ואול לארעא אוחרי מן קדם יעקב אחוהי : ז ארי הנה קנינהו סני מלמיתב כחדא וקא יכילת ארע תותבותהו ולסוברא ותהו מן קדם גיתחון : ח ויתב עשו בטורא דשעיר עשו הוא אדום : ט ואילין תולדת עשו אבורהו

לו א ואלה תלדות עשו הוא אדום :
 ב עשו לקח את נשיו מבנות כנען את עדה בת אילון הקחי ואת אהליבמה בת ענה בת צבעון החוי : ג ואת בשמת בת ישמעאל אחות נביות : ד ותלד עדה לעשו את אליפו ובשמת ילדה את רעואל : ה ואת ליבמה ולבת ית יעוש וית יעלם וית קרח אליו בני עשו דאיתילידו ליה בארעא דכנען : ו ודבר עשו וית נשואי וית בנותיה וית בנותיה וית כל נפשית ביתיה וית גיתותיה וית כל בעיריה וית כל קניניה די קנא בארעא דכנען ואול לארעא אוחרי מן קדם יעקב אחוהי : ז ארי הנה קנינהו סני מלמיתב כחדא וקא יכילת ארע תותבותהו ולסוברא ותהו מן קדם גיתחון : ח ויתב עשו בטורא דשעיר עשו הוא אדום : ט ואילין תולדת עשו אבורהו

לו

יעוש קרי

ש

אבי

רשי

דאדומאי

לענין השבטים שנעשה לשני שבטים : (כו) ממרא . שם השיטור : קרית הארבע . שם העיר חוורא קרית הארבע אל מישור של קרית ארבע . ואלת היה לו לכתוב חוורא הקרית ארבע כן דרך התקרא בכל דבר שמו כפיל כנען . זה וכנען בית לחם אתי עור בית אל הם הולך להעיל כו"א חותמה בראש התיבה השניה (שמואל א' יז) בית הלחמי (שופטים ז) עשרת חבי העזרי (מלכים א' ו) כנה חאל בית העלי : (כט) ויגוע יצחק . אין מוקדם ומאוחר בתורה וזכירתו של יוסף קדמה לזיתתו של יצחק"כ שנה שהרי כשנולד יעקב היה יצחק בן שנים שנה שאלמר ויצחק בן שנים שנה וגו' ויצחק מת בשנת ק"ב ליעקב אם תזילא שנים עומה ושמעונים שנה כשארזו ק"כ ויוסף נזכר בן י"ז שנה וחמה שנה שנת מלאה ומטנה ליעקב כילד בן שנים ומלא כתבין ארבעה שנה שנה נטון בבית עמר הרי שבעים ונע וחרבע עשרה עכד כאלה וכסוף ארבע עשרה נולד יוסף שאלמר ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגווע הרי תשעים ואחת . וי"ע עד שלא נמכר יוסף הרי מלאה ושמנה

יונתן בן עוזיאל

קי

פן ואתא יעקב לוח יצחק אביו וגוי : כח וחוו יוכי וגוי : יכש ואתגניד יצחק ואתפגש לעמיה וגוי : א ואליו יחוסין דעשו הוא דמתקרי אדום : ב עשו נסיב ית נשוי קבנת בגעון ית עדה ברת אלון הוקאח וית אהליבמה ברת ענה ברת צבעון הוקאח : ג וית בישמת ברת ישמעאל דאסיבא ליה קביות אקה : ד וילידה עדה וגוי : ה ואהליבמה ילדה וגוי : ו ודבר עשו ית נשוי וית בגוי וית קנתי וית כל גפשת ביתיה וית גיתיה וית בערוי וית כל נכסוי די קנה בארעא דבגעון וטיל לארבע אותרי דהנה במקא עלוי איתקה דיעקב אחוהי : ז אררס הנה נכסיהון פני מלמיחב בחדא וקלא בחילת ארעא וגוי : ח ויתבי עשו בטורר נבלא עשו רחוב רבא דאדוקא : ט ואליו יחוסין דעשו בקא דאמוראי דבית מדורחון בטורר נבלא :

אליו

רשי

(עוד מפורש מן המקור' נשמענו יוסף עד שאל יעקב וצרינו' כ"ב שנה של' ויוסף בן שלשים שני' וגו' ו' שנה שוטע ומכתי' חשב הדיו' כוכתיכיומי שני ונגורי שלשים ומאה שנה נמשא יעקב כמכירתו ק"ח : (ב) עדה בת אליון . היא בשמת בת אליון ונקראת בשמת על שם שהיה מקטרת בשמים לע"ה : אהליבמה . היא יהודית והוא כינה שמה יהודית לומר שהוא כופר בע"א כדי להטעות את אביו : בת ענה בת צבעון . אם בת ענה לא בת צבעון ענה בנו של צבעון שאל' ואלה בני צבעון ואיה וענה מולמד שאל צבעון על כלתו אשת ענה וילדת אהליבמה מוכין שניהם והודיעך הכתוב שכלן בני מזורות היו : (ג) בשמת בת ישמעאל . ובלחן קורא לה מחלת מלינו כאגדת מדרש ספר שמואל' מוחלים להן עובותיהן גר שכתביר והעולה לגדולה והנפול אשהולמד העם מכאן לכך נקראת מחלת שנחלבו עונותיו : אחות נביות . על שם שהוא השיא לו משנות ישמעאל נקרא על שמו : (ד) ואהליבמה ילדה וגומר . קרה זה מחור היה וכן אליפו היה שאל על אשת אביו אל אליבמה אשת עשו שהרי הוא מנוי עם אלופי אליפו כמק' הענין (ב"ר) : (ו) וילך אל ארץ . לגור כאשר יושא : (ז) ולא יכלה ארץ מגוריהם . להספיק מרעה להמיות שלהם ומדרש אגדה (ב"ר) מפני יעקב אחיו מפני שטר חוס שלגזירת כי גר יהיה זרעך המועל על זרעו של יצחק אמר אלך לי מכאן א' לי תלק' לא כמותה שנתנה לו הארץ' הושת ולא כפרעון השטר ומפני הכוזה שאמר כזרתו : (ט) ואלה . התולדת

באר רחובות דקדוקי רשי

בבר מלשון ענה וכברה הנמשא דכברי רז' לרק שחכר כ"ף השימוש וכלאו כתיב ככברת ארץ ורש' שותר דברי שניהן מפסוק וילך ונאמו ככרת ארץ דנעמן כי שם אין כוונתו לא על ענין רכוי ולא על ענין נפה וכברה רק שם כוונת הפסוק שהלך מאלתו ככרת ארץ היינו דרך מועט לכן קאמר דדעתו הוא גס ככאן דמלת ככרת הוא שם למדת קרקע מהלך יוס' אחד ויהיה א' כלדעת רש' במלת ככרת השורש ברה מלשון להכרות את דוד שענינו קעודה קטנה והכי נמו' ענינו דרך מועט והכ"ף לדמיון ככרת ארץ (אזויין קליין שעיקלו וועג) ולדעת שלשמן התי' מלמלת ככרת סייון הדביקות :

(א) ככר

רשב"ם

זה אלא להודיעך ששכיל שמוע יעקב את הדבר אמר לו בשעת לוואתו פחו כמיס אל תותר כי עלית משככי אכיף : ויהיו בני יעקב שנים עשר עתה בשולד בנימין היו שנים עשר ועוד שנים כל ענין אותה הפרשה לא היה רוצה להפסיק זה' (כט) עשו ויעקב . לפי שהיה בכור ויעקב היה חולק לו בכור הקדיון הכתוב . אבל בקבורת אברהם הקדים הכתוב יצחק לי שמעאל לפי שהיה בן השפחות : (כ) עשו לקח את נשיו מוכנות כגעון . המדקדק יתן לב ס' ר' ראשונה של תולדות יצחק נאמר יהודית בת בארץ החתי' בשמת בת אליון החתי' מחלת בת ישמעאל' וכפרשה זו לא הוזכר בת ארץ כלל לא שמה ולא שם אחיה . אבל ישמעאל אביהן של שתי נשיו הראשונות הוזכרו שהחלפו שמות הכנות כאשר מנינו בסויה תקומות בשמת בת אליון ונחלת בת ישמעאל נקראת כאן בשמת' ולכוי' לומר לומר יהודית בת בארץ עמיה בלא כנים אבל בת אליון ובת ישמעאל היה להם כנים המפורשים כאן . ואהליבמה בת ענה בת צבעון החיו לקח את' כ' אחר שהלך לו לשבת בהר שעיר וכתתן כבני שעיר החיו ככתו' לפנינו כי אהליבמה היתה בת ענה בן צבעון בן שעיר החור' וגם תמונע פלגס ליפו כתוב' שם כבני שעיר' ולפי שהאליבמה אשתו אחרונה היתה לפיכך נזכיר אותה ואת בנייה בכל הפרשות האלו להסוף מפני יעקב אחיו כי יעקב קנה את הסכורה ודינו היה לירש את יצחק לכרשם בארץ ונגורי אביו : (ט) ואלה תולדות עשו כניו . כאשר פרשתי באלה תולדות כח : ותמנע היתה פלגס ראיתי כשחר טוב ותמנע מחובר גס לפסוק העליון שכן בדברי הימים זמן ונגעם וקמו ותמנע ועמלק . ואל' כ' הוא חומר כבני שעיר ואחות לוטן תמנע . ונגויות אחות נביות . אחות אהרן כמו שפרשתי . ותמנע היתה פלגס : הראשון זכר עובדי אליפו והשני נקבה . ואחות לוטן תמנע : ומקויהו יחושע ונתה חלק את הארץ כנחלת לתשעת השכטים וחמי' שבת המכנה עמו הראובני והגדי' לקחו ונחלתם אשה נתן להם משה בעשר הירדן מזרחה . על כרחיך פסוק שני חסר תמונו כי היה לו לומר וחמי' שבת המכנה ככה לקחו ונחלתם לפיכך יש לך לומר

כי

מכלל יופי

שבנימין לא נולד שם הלך אחר הרוב . (כו) (קרית הארבע) : שהוא כדמות תאר כי נקרא בן לפי שהיו הוא וכניו פירשנוהו ובא בהא הידיעה ואף על פי שהוא שם ארבל לפי ארבעה :

אלוף

53

נג

אבי ארום כהר שעיר : י אלה שמות
בני-עשו אליפו בן-עדה אשת עשו רעואל
בן-בשמת אשת עשו : יא ויהיו בני אליפו
תימן אומר צפו ונגעתם וקנו : יב ותמנע
היתה פילגש לאליפו בן-עשו ותלד לאליפו
את-עמלק אלה בני עדה אשת עשו :
יג ואלה בני רעואל נחת נורה שמה
ומזה אלה היו בני בשמת אשת עשו :
יד ואלה היו בני אהליבמה בת-ענה בת-
צבעון אשת עשו ותלד לעשו את-יעיש
ואת-יעלם ואת-קרח : טו אלה אלופי
בני-עשו בני אליפו בכור עשו אלוף תימן
אלוף אומר אלוף צפו אלוף קנו : טז אלוף
קרח אלוף נעתם אלוף עמק אלה אלופי
אליפו בארץ ארום אלה בני עדה :
יז ואלה בני רעואל בן-עשו אלוף נחת
אלוף זרח אלוף שמה אלוף מורה אלה
אלופי רעואל בארץ ארום אלה בני בשמת
אשת עשו : יח ואלה בני אהליבמה
אשת עשו אלוף יעיש אלוף יעלם אלוף
קרח אלה אלופי אהליבמה בת-ענה אשת
עשו : יט אלה בני-עשו ואלה אלופיהם
שביעי הוא ארום : ס כ אלה בני-שעיר ההרי
ושבי הארץ לוטן ושוכל וצבעון וענה :
כא ורשון ואצר ודישן אלה אלופי ההרי
בני שעיר בארץ ארום : כב ויהיו בני-
לוטן הרי והימם ואחורת לוטן תמנע :
כג ואלה בני שוכל עלון ומנחת ועיבל

יעשקרי
יעיש
שביעי

דאדומאי בטורא דשעיר : י אילין שמחת
בני-עשו אליפו בן-עדה אמת עשו
רעואל בן-בשמת אמת עשו :
יא והיו בני אליפו תימן אומר צפו
ונגעתם וקנו : יב ותמנעי הות לחינתא
לאליפו בן-עשו וילדת לאליפו את-עמלק
אילין בני-עדה אמת עשו : יג ואילין בני
רעואל נחת נורה שמה ומזה אילין הוון בני
בשמת אמת עשו : יד ואילין הוון בני
אהליבמה בת-ענה בת-צבעון אמת עשו
וילדת לעשו ית-יעיש וית-יעלם וית-קרח :
טו אילין רברבי בני עשו בני אליפו
בוכרא דעשו רבא ותימן רבא אומר רבא
צפו רבא קנו : טז רבא קרח רבא נעתם
רבא עמלק אילין רבני אליפו בארעא
דארום אילין בני עדה : יז ואילין בני
רעואל בן-עשו רבא נחת רבא זרח רבא
שמה רבא מזה אילין רברבי רעואל בארעא
דארום אילין בני בשמת אמת עשו :
יח ואילין בני אהליבמה אמת עשו רבא
יעיש רבא יעלם רבא קרח אילין רברבי
אהליבמה בת-ענה אמת עשו : יט אילין
בני-עשו ואילין רברביהון הוא ארום :
כ אילין בני-שעיר חוראי יתבי ארעא
לוטן ושוכל וצבעון וענה : כא ורשון
ואצר ודישן אילין רברבי חוראי בני שעיר
בארעא דארום : כב והוון בני-לוטן חורי
והימם ואחתייה דלוטן תמנע : כג ואילין

שפן ואונס : כד ואלה בני צבעון ואיה בני שובל עלון ומנחת ועיבל שפן ואונס :
ועגרה הוא ענה אשר מצא את הימים כד ואילין בני צבעון ואיה ועגרה הוא
במדבר ענה

יונתן בן עוזיאל

י אילין שמהת גוגי : יא והו בני גוגי : יב ותמנע הות פילקתא לאליפו בר עשו ויליבת לאליפו את עמלק הוא
אליפו חברה דאויב אילין גוגי : יג ואלין בני גוגי : יד ואילין הו בני אהליבמה בבת ענה ברת צבעון אמת
עשו גוגי : טו אילין רברבי גוגי : טז בקא קבח גוגי אילין ברברבי אליפו דמדורדון בארעא דאדום גוגי :
יז ואילין בני גוגי אילין ברברבי רעואל דמדורדון בארעא דאדום גוגי : יח ואלין בני גוגי : יט אילין בני עשו
ואילין ברברבדום הוא אבא דאמוראי : כ אילין בני דובל גנופיא דמקדמת דנא הוון יתבי ארעא תהיא לזמן גוגי :
כא ודישון ואצר ודישון אילין ברברבי גנופיא בני דובל דמדורדון מן עלמין בארעא אדומאי : כב והו בני
לזמן גוגי : כג ואלין בני שובל גוגי : כד ואלין בני צבעון ואיה ועגרה הוא ענה דארבע את עקרבא עם אתני
ולזמן

רשי

החולדות שהולידוכינו משהלך לשעיר : (יב) ותמנע היתה פילגש . להודיע גדולתו של אברהם כמה היו אבנים
לידך כורעו . תמנע זו בת אלופים היתה שנאמר ואחות לוטן תמנע ולוטן מאלופי יושבי שעיר היה מן החורים שיטבו בה
לפניהם אמרה איני זוכה להנשא לך הלואי ואהיה פילגש . וכדכרי הימים מונה אותה בכניו של אליפו מלוד שכל על אשתו של שעיר
וזאלה תמנע מוכיניהם וכשגדלה כעשית פילגשו והו ואחות לוטן תמנע שלא מנאה עם בני שעיר שהיתה אחותו מן האס ולא מן
האס : (טו) אלה אלופי בני עשו . ראשי משפחות : (כ) יושבי הארץ . שהיו יושביה קודם שכל עשו לשם ורבותינו
(פסחים נד) דרשו שהיו בקיאיין ביטובה של ארץ מלא קנה זה לזיתים מלא קנה זה לגפנים שהיו טועמין הצמר ויודעין איזו נשיעה
ברחוב לו : (כד) ואיה ועגרה . ו"ויתורה והוא כמו איה ועגרה וברבניש כוקרא (דניאל א) תת קדש וזכא ארעס (תהלים עו)
זכרם ורכב וסוס : הוא ענה . האמור למעלה שהוא אחיו של צבעון וכאן הוא קורא אותו בנו מלמד שכל צבעון על אמו והוליד את ענה :

רשב"ם

כי פסוק זה עונה על סוף הפסוק שכתוב בו וחמי שבת המנחה . אע"פ שמדכרין הכסופים בשני חלופי שבת מנחה לאחד מהם מילק משה ולשני
חילק יהושע . ואינו שמואל מלאתי פסוק שלישי בדכריה מים דוגמתן במשפחות בני יהונתן בן שאול . וכני מוכה פיתון ומלך ותמרע ואחו :
ואחו הוליד את יהועדה והיעדה הוליד את עליות וגו' ואותה פרשה כשנית וכפולה בתוך דף אחר תחלת הפרשה אשר נשנית ובנבעון ישב וסוף
הפרשה אלה בני אצל . וכתיב וכני מוכה פיתון ומלך ותמרע . ואחר הוליד וגו' כעל כרח דחסר ואחו ממסות זה שהיה לו לכתוב ותמרע
ואחו ואחו הוליד אלה שני . ואחו הוליד עונה על פסוק שלמעלה כאילו כתוב וכני מוכה פיתון ומלך ותמרע ואחו ואחו הוליד וגו' שכן כתוב
בפרשה ראשונה : (טו) כל אלופים שבפרשה משרי עיירות ומשפחות ואליף קורח המוכר בכני אליפו . כראה בעיני שהיא תמנע שבכני אליפו
המוכר בדכרי הימים שהרי בכני אהליבמה יש קרח אחר : (כ) יושבי הארץ . מתחלה . וכני עשו יירשום כפסוק באלה הדכרים וישבו
תחתם : (כג) ואחות לוטן תמנע . לפי שהיא גדול שבאחיו קורא לה אחות לוטן . וכן אחות נביית . וכן מרים הכהינה אחות
אהרן : (כד) ואיה ועגרה כראי בעיניך שמן ופס' ושת' ושת' פ' שבדכרי הימים כתיב איה ועגרה חין לדקדק בכך כאשר כתיב בתורה
עין וחול ונתר וחס . וכדכרי הימי' ומשך והמפרש לו' יתירה יש לתמוה מה היה לו לכתוב 'יתירה כזה ויתר משאר בניס והרחיות שאביאין אינן
כי אחת וו' ומשביאין אינן יתירות ותשב תמר ושוממה . פירושו כמו שבי אלמנה בית חביב כי השיבה הוא כפל לשון של שוממה . והרי הוא
כאילו כתיב ותשב כדורה ושוממה . מנערתך אלהי ועקב ירדם ורכב וסוס . כן פירושו : מנערת אלהי יעקב חיל שנאמר הכזר למעלה
ונס רכבו וסוסיו כדכתיב סוס ורכבו רמה כים . הוא ענה שמכר בניו משה על סם נכורתו אשר מנח את הימים הנביאים או חיות רעות
וננס . לפי פשוטו חין

מכלל יופי

לו (טו) (אלוף) . ענין שר וגדול . ואמר רבנן
ז"ל כל אלוף מלכותא בלא הוגא כלומר אינו
חסד מהיותו מלך אלא הכתר כי מלך יקר אכשהוא מאבדת
ואלוף שאינו מוכתר : (כד) ואיה ועגרה . זו ואיה איננה
להוספת ולא תשמש כלים א' שהיא התחלת הקילה ודרי' קם
כתב על כל וו גוספת במקרא כי היא רמוז ער מר החסרה
בדמותה

במדבר ברעתו את החמרים לצבעון אביו :
 כה ואלה בני ענה דיין ואהליבמה בת
 ענה : כו ואלה בני דיין חמיו ואשבן
 ויתרו וקרן : כז אלה בני אצור בלהו ונעון
 ונעון : כח אלה בני דיין עוז וארן :
 כט אלה אלופי החרי אלוף לושן אלוף
 שובל אלוף צבעון אלוף ענה : ל אלוף
 דיין אלוף אצור אלוף דיין אלה אלופי
 החרי לאלפיהם בארץ שעיר : פ
 לא ואלה המלכים אשר מלכו בארץ
 אדום לפני מלך מלך לבני ישראל :
 ולב וימלך באדום בלע בן בעור ושם
 עירו דנהבה : לג וימת בלע וימלך תחמיו
 יובב בן זרח מבצרה : לד וימת יובב
 וימלך תחמיו חשם מארץ תחמיו : לה
 וימת חשם וימלך תחמיו הדר בן בדר
 חמכה את מדון בשדרה מואב ושם עירו
 עוית : לו וימת הדר וימלך תחמיו שמלה
 ממשרקה : לז וימת שמלה וימלך תחמיו
 שאול מרחבות הנגר : לח וימת שאול
 וימלך תחמיו בעל חנן בן עכבור : לט
 וימת בעל חנן בן עכבור וימלך תחמיו הדר
 ושם עירו פער ושם אשתו מהיטבאל בת
 מפתירא משרד בת מיתחב : מ ואלה שמות אלופי
 עשו למשפחתם למקמתם בשמתם אלוף
 תמנע אלוף עלנה אלוף יתת : מא אלוף
 אהליבמה אלוף אלה אלוף פינן :
 מב אלוף קנן אלוף תימן אלוף מבצר :
 אלוף

ענה ראשכה יתגבריא במדברא כד הוה
 רעית חמריא לצבעון אבוי : כה ואילין
 בני ענה דיין ואהליבמה בת ענה :
 כו ואילין בני דיין חמיו ואשבן ויתרו
 וקרן : כז אילין בני אצור בלהו ונעון
 ונעון : כח אילין בני דיין עוז וארן :
 כט אילין ברבוי חוראי רבא לושן רבא
 שובל רבא צבעון רבא ענה : ל רבא דיין
 רבא אצור רבא דיין אילין ברבוי חוראי
 לברבניהון בארעא דשעיר : לא ואילין
 מלכיא די מלכו בארעא דאדום קדם דימלך
 מלכא לבני ישראל : לב ומלך באדום
 בלע בר בעור ושום קרתיה דנהבה :
 לג ומית בלע ומלך תחותיה יובב בר
 זרח מבצרה : לד ומית יובב ומלך תחותיה
 חשם מארע דרומא : לה ומית חשם
 ומלך תחותיה הדר בן בדר דקטל ית
 מדנאי בחקלי מואב ושום קרתיה עוית :
 לו ומית הדר ומלך תחותיה שמלה
 ממשרקה : לז ומית שמלה ומלך תחותיה
 שאול מרחבות דעל פרת : לח ומית
 שאול ומלך תחותיה בעל חנן בר עכבור :
 לט ומית בעל חנן בר עכבור ומלך
 תחותיה הדר ושום קרתיה פער ושום
 אתתיה מהיטבאל בת משרד בת מצרף
 דחבא : מ ואילין שמחת ברבוי עשו
 לרעיתיהון לאתרויהון בשמתיהון רבא
 תמנע רבא עלנה רבא יתת : מא רבא
 אהליבמה רבא אלה רבא פינן : מב רבא

וישן
 מלאכ
 וגי
 קרבא
 רמו
 ושיים
 דבת
 וכו
 קאו
 ברב
 אתה
 מוטל
 סמכ
 (לא)
 יוסט
 ככ
 ללק
 מלך
 מהו
 לדק
 קרו
 לט
 לכו
 כרס
 כעס
 לה
 הפ
 מי
 (ז)
 בר
 ח

אלוהים אשפה ית כדג' יתא די נפקר מנהון בד וגוי : בה ואלין בני ענה וגוי : כו ואלין בני דישן וגוי :
 כו אלין בני אצר וגוי : כה אלין בני דישן וגוי : כט אלין רכרבי גינסיא רבא וגוי : ל כבא
 דישן כפא אצר כבא דישן אלין ברבבי גינסיא לבקרבניהום דמרוקיהום מן קרמות דגא פארעא דגבלא : לא ואלין
 מלאכייא וגוי : לב וקלף באדום בלעם בר בעור ושום קרמא דבית מלכותיה דגהברא : לג ומית בלע
 וגוי : לד ומית יובב וגוי : לה ומית חישם וקלף תחותיה דגד בר קבר דקטל ית מדינאי בסדרותיה עמהון
 קרמא בתקלי מואב ושום קרמא דבית מלכותיה ענית : ומית הרד וגוי : לו ומית שקלה וקלף תחותיה שאול
 דמן החובות דעל פרת : לח ומית שאול וגוי :

ירושלמי

לט ומית בעל קנן בר עבבור וקלף תחותיה דגד
 ושום קרמא דבית מלכותיה פעי ושום אגתתיה מהיטבאל
 בבה מטריד הוא בקרא בתנה לעי במטרדה ובפדרתיה
 וכן דעמר וקנה נקסין דבר למתני מתגאה בלביה למימר
 מאן הוא כפשא וקאן הוא ברבא : מ ואלין שקמהת
 ברבבי עשו ליחוסיהון דאחר מדוריהון בשקמהתהון וגוי :

מא רבא אהליכמה וגוי : מב רבא קנו וגוי :
 רבא

רש"י

את הימים : פרדים הרביע מאור על סוס נקבה וילדה פרד והוא היה ממזר והביא פסולין לעולם (חולין ח') ולמה נקרא שמו ימים שאימתן
 מוטלת על הכריות דאמר רבי חנינא מימי לא שאלתי אדם על מלת פרדה לבנה וחיה : (והלא קא חזינן דחיה א"ת וחיה אלא וחיה כי
 המכה לא תרפא לעולם : כר"ס י"ט) ולא הווקק לכתוב לנו נשפת החורי אלא מפני תאנע ולהודיע גדולת אכרסה כמו שפירשתי למעלה :
 (לא) ואלה המלכים וגומר : שמה היו וכונן העמיד יעקב וכתל מלכות עשו ביניהם ואלו הן שאול ואיש בשת דוד ושלמה רחבעם אחא
 יהושפט : וכימי יורם בנו כתוב (מלכים ב') כימי פשע) אדום מיתת יד יהודה וימליכו עליהם מלך וכימי שאול כתיב אין מלך באדום
 כלל מלך : (לג) יובב בן זרח מבצרה : כצרה מעירימואב היא שכתר ועל קריות ועל בצרה וגו' ולפי שהעמידה מלך לאדום עתידה
 ללקות עמה שכתר (ישעיה לר') כי זכמה' כצרה : (לה) המכה את מדין בשדה מואב : שכתר מדין על מואב למלחמה והלך
 מלך אדום לעזור את מואב וזכאן אלו למידים שהיו מדין ומואב מריבים וע' ו' וכימי כלעם שלום' עשו להתקשר על ישראל : (לט) כת מי זהב :
 מהו זה עשיר היה ואין זהכ תשוב ענינו לכלום : (מ) ואלה שמות אלופי עשו : שנקראו על שם מדינותיהם לאחר שמת הדד ופקסה
 ימים

רשב"ם

לדקדק יותר : (לא) לפני מלך מלך לפני משה שהושע את ישראל כל שרי עס ועס קורא מלך עד דוד : מלאתי פיוסיון : אחרי אלו המלכים
 קרוה לארבעים מלכים נקובי שמות זה אחר זה : (לט) כת מי זהב : אינו מדקדק לפי פשוטו כשמות כל כך : (מ) ואלה שמות אלופי עשו
 למשפחותם לתקומותם כאלופים הללו מזכיר מקלמם של אלופים הנאמרים למעלה בני עשו : ויש לומר שלבסוף פעשו אילו האחרונים עיקר
 להיות אלופי עיר ועיר דכתיב כאן לתקומותם כארץ אחותם : וראיה לדברי שכל פרשיות בני עשו וכי עשיר והמלכים אשר מלכו עף
 סוף הפרשה כולה : הכס כתובים בדברי הימים ופרשת אלופי בני עשו הראשונה אינה מזכרת שם כלל כי אם אלופי פרשה שנייה לפד :

חסלת וישרה מיסוד רבינו שמואל

מכלל יופי

כדמותה וכן ואיה וענה היו לו בנים אחרים ולא זכרם אולי
 בעבור שלא היתה תולדה להם : (את הימים) הם הפרדים כי הם מהרכבת שני מינין הסוס והחמור וכאמרו (אשר מצא) פירוש ברעתו מצא כי היה רועה החמורים וחשב בדעתו
 ואתקלוס תרגם גכריא וכירושו כי ענה זה כלו עליו מן האיונים עם גדול ורס כענקים לגזול עמנו החמורים והוא הי' כמדבר ואין עזר לו ותמצא ידוליס והגיל מידם ופוא מלשון תמצא

וישב

בראשית לו לו וישב

מגן אלוף מגדילאל אלוף עירם אלה
אלופי אדום למשבתם בארץ אהותם הוא
עשו אבי אדום :

קנ"ד קל"ט טה סימן וספ"ט ר"ן חזון עבדיה בת"ע :

אונקלוס

קנו רבא תימן רבא מבצר : מגן רבא
מגדילאל רבא עירם אלה : רב רבי אדום
למות בקניהון בארע אהסנתהון הוא עשו
אבוהון דאדומאי :

פ פ פ

לו א וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ
כנען : ב אלה תלדות יעקב

יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את
אחיו בצאן והוא נער את בני בלהה ואת
בני זלפה ונשי אביו ונבא יוסף את דבתם
רעה אל אביהם : ג וישאל את
יוסף מבל בניו בן זקנים הוא לו וישא

לו

פ פ פ

א ויתב יעקב בארע תוקבות אבודי
בארעא דכנען : ב אלן

תולדת יעקב יוסף בר שבע עשרי שנין
בר הנה רעי גס אהוהי בענא והוא רביעי
בני בלהה ועם בני זלפה נשי אבוהי ואייתי
יוסף ית דבהון בישאל לאבוהון : ג וישאל
רחים ית יוסף מבל בניו ארי בר חכים

הוא

רשי

מהם מלכות והדאשונים המכירים למעלה הם שמות תולדות וכן נפוש כד"ה נומת דרו ויהיו אלופי אדום אלוף תמנע ונומר :

(מג) מגדילאל - היא רומי : הסלה פרשת וישלח

(א) וישב יעקב וגו' - אחר שכתבך יסובי עשו ותולדותיו בדרך קצרה שלא היו סמוכים ואסובים לפרש היאך נתיסב וסדר
חלוקתו היה אף הורישו את החרי פירש לך יסובי יעקב ותולדותיו בדרך ארוכה כלל לגבול סבתם לפי מהם אסובים לפני
המקום להאריך בהם - וכן אתה מוצא כי עשרה דורות שחלדם ועד נח פלוגי הוליד פלוגי וכ"כ לית האריך בו - וכן בעשרה דורות שנח ועד
אברהם קצר בהם ומעשה גיע חלל אברהם האריך בומרל למרגליות ספלה סין החול אדם עומד סחול ומוכרו בכסרה עד שמואל את המרגליות
ומשמאלה הוא משלך את החרויות מידו ונוטל המרגליות - (דבר אחר יוסב יעקב הפשתני הזה נכנסו גמליו טעונים פשתן הפחמיו תמה חנה
יכנס כל הפשתן הזה פיקח אחד נשיב לו ניטן אחד ונא ננופוח שלך שזורף את כולו כך יעקב ראה כל האלופים הכתובים למעלה תמה ואמר
מי יכול לכבוש את כולן מה כתיב למטה של תולדת יעקב יוסף דכתיב (עבדיה א) והיה בית יעקב אש וכית יוסף להבה וכית עשו לקסניאן ונא
מיוסף שמוכלה ושורף את כולם : בהש"י יוסן : (ב) אלה תולדות יעקב - ואלה של תולדות יעקב חלה יסוביהם ונלגלגיהם עד שכלל לכל
יוסב - סכה ראשונה יוסף בן שבע עשרה וגו' על ידי זה נתגלגלו ורדו למזרים וכו' אחר יוסב פשוטו של מקרא להיות דבר דבור על אופניו
ומדרש גרסה דרש תלה הכתוב תולדת יעקב כיוסף מפני כמה דברים אחת שכל עצמו של יעקב לא עבד אלא לכן אלה כרחל ושאיהו איוקנין
של יוסף דיתה לו וכל מה שחירע ליעקב חירע ליוסף - זה נפשים וזה נפשים אחריו שכתב להרגו וזה אחריו שכתב להרגו וכן הרבה כב"ר
ועוד נדרש כיוסב ביקש יעקב ליסב בשלוה קפך עליו רגו של יוסף דיוקיס מוקשים ליסב בשלוה אחר הקס"ה לא דיון לדיוקיס מה שמתוקן
להם לעולם הכא חלה שחוקים ליסב בשלוה בעולם הזה : והוא נער - שהיה עושה מעשה נערות מתקן כשנדרו ממנו שיעניו כדי שיהיה
נראה יסיה : את בני בלהה : כלומר ורגיל חלל בני בלהה לפי שהיו אחיו מוכין אותה והוא מקרבן - את דבתם רעה - כל רעה שהיה
רוחה בחמיו בני חלה היה מנעד לחשו שהיו חולקין אחר מן התינוטולין בבני הפשמות לקרותן עבדים וחמודים על הערבות ובשבתן לקח
וישחשו שיעיר עוים כחכירתו ולא חלוקתו (ב"ר) ונל דבה שספר עליהם שקורין לאחיהם עבדים לעבד נמכר יוסף - ועל הערבות שספר
עליהם ותשא אשת אדוניו וגו' : דבתם - כל לשון דבה פרלר"ן כלע"ז וכל מה שאיה יכול לדבר בהם רעה היה מספר : דבה - לשון (שורג)
דוכב שפתי יסנים : (ג) בן זקונים - שגולד לנלעת וקתו ואוקלום תרגם בר חכים הוא

רשיבם

וישב יעקב עשו הלך אל ארץ אחרת מפני יעקב אחיו אכל יעקב יוסב חלל אביו בארץ מגוריו כי לו משפט הכבוד (ב) אלה תולדות
יעקב - יסוביו ויסובו אהובו שכל מה שלימדנו רבותינו כי אין מוקפה ונא מיד פשוטו - אף כי עיקרה של תורה באת
מדתו ולהודיענו כדאית הפשוט והגדלות וההלכות והדיקין על ידי אריכות הלשון ועל ידי שלשים ושתים מידות של ר' אליעזר בנו של ר' יוסי
קגלילי